

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadržni dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja svako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 71.

Sobota, 3. septembra 1932.

Leto VII.

Sodelovanje delavstva pri obravnavanju mednarodnih problemov.

(Po IGB.) Že vedno — zlasti pa v zadnjih letih — se je poizkušalo ob prireditvah izrednih mednarodnih konferenc, društvo narodov, mednarodni urad dela — in s tem delavstvo! — popolnoma izključiti od takih razgovorov. Kljub temu, da je bila na zadnji mednarodni konferenci dela sprejeta na primer resolucija, ki izrecno zahteva, da se (z ozirom na lausansko konferenco) povabita Društvo narodov in Mednarodni urad dela (to je delavstvo), da bosta sodelovala pri tej za gospodarsko svetovno krizo tako važni konferenci, delavstvo vendar ni bilo na konferenci ne direktno in ne indirektno zastopano, čeprav je predlagalo že pred desetimi leti, da je rešitev reparacij edino na tak način mogoča, kakor si ga je Konferenca nadela prvotno.

Tudi pri sklicevanju svetovne gospodarske konference je komaj uspelo, da se bo vršila v okviru Društva narodov in mednarodnega urada dela, da si je izšla iniciativa iz teh dveh korporacij.

Že dne 21. maja t. l. je svet Društva narodov obravnaval resolucijo konference dela, ki je bila sprejeta na predlog delavskih zastopnikov Jouhauxa, Mertensa in Schürcha, ter sklenil, da jo predloži bodočemu zborovanju (dne 26. septembra) Društvu narodov. Na seji dne 15. julija je bil potem svet Društva narodov obveščen, da se je lausanska konferenca izrekla za svetovno gospodarsko konferenco, ter da je svetu naročila, da jo skliče. Svet Društva narodov je temu naročilu jako rad ustregel, pri čemer — to moramo še poudariti — se je upoštevala iniciativa sveta, ki jo je izprožil na pobudo Mednarodnega urada dela.

Kakšen je pa sedaj stvarni položaj zastopstva delavstva, do katerega ima pravico že iz kulantnosti, pri organizaciji te konference? Na omenjeni seji 15. julija je opozarjal H. B. Buttler, direktor Mednarodnega urada dela, izrecno na opravičenost delavskega zastopstva, češ, da je slabo znamenje za uspeh začetega dela, če bi se na njej ne oziralo na mnenje onih, ki so po svetovni krizi najbolj prizadeti, ter se njih zastopniki ne bi pritegnili k sodelovanju: »Važno je, da se vse, ki imajo direkten delež na produkciji, bodisi kot podjetniki, bodisi kot delavci, pritegne k sodelovanju.« Izrekel se je za to, da naj bodo že v strokovnjaški komisiji, ki bo poslovala pred konferenco, zastopani delodajalci in delavci. Mednarodni urad dela, da olajša delo Društva narodov, je predlagal takoj v to pripravljeno komisijo zastopnike Jouhauxa, Oersteda in Weigerta.

Poleg »komisije veščakov«, ki jo je sklenila lausanska konferenca, dela na pripravi svetovne gospodarske konference tudi poseben odbor Društva narodov. Komisija veščakov in odbor Društva narodov morata delati sporazumno, ker naj svoječasno podata poročilo svetu Društva narodov. Če še omenimo, da je predsednik pripravljalega odbora Društva narodov povabljen, da pošlje v podkomisije veščakov po tri gospodarske in finančne iz-

Nemški državni zbor ima večino

Fašisti, centrum in bavarska ljudska stranka.

V torek, dne 30. t. m., je bil odprt nemški državni zbor, ki mu je predsedovala komunistinja Klara Zetkin kot starostna predsednica. Seja je potekla mirno, ker so klerikalci in fašisti že prej sklenili dogovor glede konstituiranja državnega zbora. Za predsednika državnega zbora je bil izvoljen fašist, bivši stotnik Göring, s 367 glasovi od 587 oddanih glasov. Podpredsedniki so centrumaš Esser in nemški nacionalci Graf in član bavarske ljudske stranke Rauch. Göring je v svojem nagovoru rekel, da je Nemčija dobila veliko delazmožno nacionalno večino. Predsednik Göring je zahteval potem pooblastilo glede sklicanja seje državnega zbora in določitve dnevnega reda ter je pooblastilo dobil od večine. Socialni demokrati in komunisti so ugovarjali ter zahtevali, da se predlogi glede zasilnih odredb obravnavajo že v sredo, toda večina je predloge odklonila. Predsedstvo se namerava predstaviti Hindenburgu, ki pa prej zahteva nekatera pojasnila.

Pri predsedniških volitvah je dobil prejšnji predsednik soc. dem. Löbe 214 glasov, komunist Torgler pa 77 glasov, to je skupaj 291 glasov. Pogajanja med novimi parlamentarnimi strankami pa še niso zaključena. Skupen nastop nacionalistov in klerikalcev na tej seji je naperjen proti aroganci sedanje vlade, ki hoče vladati brez parlamenta.

V pruskem deželnem zboru pa je bila sprejeta nezaupnica komisariju Papenu. Istotako je bil sprejet socialnodemokratski predlog za ukinitve zasilnih odredb ter

končno še komunistični predlog, da naj ne bo noben uradnik dolžan vršiti naloge, ki jih daje komisar v zmislu svoje odredbe.

Konstituiranje soc. dem. frakcije v nemškem državnem zboru.

V sredo je imela soc. dem. frakcija v nemškem državnem zboru sejo, na kateri se je konstituirala. Predsednik frakcije je dr. Breitscheid, nadaljnji predsedniki so Wels, Löbe in Dittmann. Po konstituiranju se je vršil razgovor o političnem položaju.

Hindenburg in Papen preiščitujeta.

Predsedstvo nemškega državnega zbora se je hotelo predstaviti predsedniku republike Hindenburgu v Neudecku. Hindenburg pa je sporočil, da sprejme predsedstvo, ko se vrne v Berlin. Kancler Papen ni pričakoval, da se bo državni zbor mirno konstituiral, toda prišlo je do sporazuma med fašisti in centrumom in se je s tem pokazala »delovna večina«. Fašisti in centrum so namreč poznali kanclerjev načrt, zato so se zedinili. Spritno tega dejstva kancler nima pravega povoda, da bi razpustil državni zbor. Kancler in predsednik republike sta nepričakovano zašla v zagato, ki pa jima zaenkrat še ne dela skrbi. Najprej se bo kancler še pogajal s strankami formalno, vsekakor pa vztraja na stališču, da se ne umakne ter izvede svoje diktatorske namere v smislu § 48 (obstoje države v nevarnosti) ustave, ki jih je označil v svojem govoru. Zagonetka pa še ni razvozljana, ker utegne biti razvoj močnejši.

Konferenca v Stresi.

Lausanska konferenca je soglašala v tem, da je gospodarska rekonstrukcija srednje in vzhodne Evrope potrebna. Ker je pa bila lausanska konferenca preveč zaposlena z nemškimi reparacijami in drugimi vprašanji, je izvolila poseben odbor, študijsko komisijo, da to vprašanje pripravi. V ta odbor je bilo poslanih petnajst držav, vsaka z dvema delegatoma. Poleg Čehoslovaške, Ogrske, Avstrije, Jugoslavije in Rumunije, na katere se nanaša Tardieujev načrt, so bile voljene v odbor še Bolgarija, Grčija in Poljska, to je vzhodne države ter poleg njih tudi Francija, Anglija, Nemčija in Italija, ki bi lahko dale pritrdilo k gospodarski preosnovi teh dežel.

V načrtu je tesno sodelovanje petih dežel, ki jim je že geografično to usojeno v srednji Evropi. Pritrdilo in pomoč za to sodelovanje si pa pridružujejo velesile. Konsolidacija srednje in vzhodne Evrope je torej

vedence ter je naprošen, da mednarodni urad dela kakor tudi mednarodni kmetiški institut dasta komisiji veščakov na razpolago potrebno tehnično pomoč svojih instanc, kolikor ji bo po mnenju komisije potrebna, razvidimo iz tega, kako silno so že zapletene priprave za to svetovno gospodarsko konferenco!

Neglede na posameznosti sklepov o medsebojnem zastopanju in pripravljanju konference, ostane po najnovejših objavah urada dela končno za delavstvo le še eno važ-

pravzaprav problem — velesil in od njih je odvisen tudi uspeh konference v Stresi v Italiji, ki prične zborovati dne 5. t. m.

Konferenca v Stresi po današnjem političnem položaju med velesilami ne bo imela definitivno pozitivnega uspeha, ker tega male države same nočejo in so finančno odvisne od različnih velesil. Predvsem je torej potrebno, da se rešijo v mednarodni politiki vsi veliki politični problemi glede Evrope, potem šele pride do nujne konsolidacije srednje in vzhodne Evrope.

Italija se »razorožuje«. V Genui je bila 31. avgusta spuščena v morje nova 10.000 tonska vojna križarka »Bolzano«, ki ima na krovu 16 topov in 16 strojnic. »Bolzano« je zadnja v seriji sedmih novih križark, ki so bile zadnja leta izdelane v geneški ladjedelnici.

no dejstvo, da je odbor, ki ga je izvolil svet Društva narodov na svoji seji dne 19. julija, prepustil vabilo mednarodnega urada dela veščakom, to je, dotični lausanski komisiji. S tem je torej zagotovljeno, da dobi delavstvo tudi tukaj, če jo sploh dobi, pozno pravico do besede, to je, takrat, ko bodo že sklenjene najvažnejše odločitve in priprave za konferenco. Udeležba delavstva bo tedaj brez pomena, če jo tudi konferenca, oziroma nje komisije sploh prizna.

Ogromno znižanje plač v Italiji.

Mezde bodo znižane od 10 do 50 odstotkov.

Mezdni spori v severoitalijanski volneni in južnoitalijanski žvepleni industriji so bili s posredovanjem korporacijskega ministrstva, ki mu načeljuje Mussolini, zaključeni. Mussolini je odredil, da se znižajo mezde v volneni industriji za 10 odst., pri čemer je prizadetih 250 tisoč delavcev. Akordne mezde v žvepleni industriji pa se morajo znižati za 50 odst., če presegajo mezdni minimum.

Politika nemške vlade.

Znižanje delavskih mezd. — Popust davkov za podjetnike. — Gospodarske in finančne politične puštolovščine.

Nemški fašizem je zakrivil, da je prišla v Nemčiji na oblast vlada generalov, junkerjev in industrijskih baronov, ker je izpodbila tla zdravi demokraciji. Od take vlade ni mogoče pričakovati drugega kakor najreakcionarnjši program, ki ga je razvil kancler Papen v svojem münsterskem govoru. Program je jasno socialno reakcionaren na eni strani, na drugi strani pa prikazuje gospodarskega diletanta, ki ne zna niti konkretno jasno gospodarskega problema. Mnogo točk je v programu zmehanih in nejasnih, ali temeljna njegova misel je jasna. Ta namreč, da hoče vlada naložiti vsa bremena delavstvu ter da je nje cilj organizirati zniževanje delavskih mezd, ne da bi povedala, do katere meje naj se ta rop nad delavstvom izvrši.

Predvsem torej hoče po kanclerjevih izvajanjih vlada odpraviti pravico do sklepanja tarifnih pogodb ter dati podjetnikom pobudo, da znižujejo mezde. Ta namera je očiten napad na delavske državljanske pravice. Tarifne pogodbe bodo delodajalci smeli z dovoljenjem oblasti sami zniževati. Podjetja pa, ki bodo nameščala nove delavce, pa bodo dobivala iz sklada 700 milijonov mark nagrade na račun davkov letno po 400 mark. Ti podjetniki bodo smeli zniževati tudi plače tembolj, čimveč novih delavcev bodo namestili. Ta sistem torej ni nič drugega kakor nagrajanje zniževanja plač, organizirana metoda ropanja delavskih plač.

Tudi načrt o najetju finančnih sredstev v prid kapitalistov gre prav iz istih načel. Za pridobitev potrebnih sredstev noče vlada obremeniti bogataše, da z njimi podpre gospodarsko življenje, marveč hoče to s sredstvi, ki jih bodo prinašali konsumenti in neimovito prebivalstvo. Dajati hoče podjetnikom premije, darila. Nekateri davki, ki posebno ovirajo produkcijo, to je, prometni davek, zemljiški davek, obrtni davek in izvozni davek; se naj onim, ki plačajo davke v času od 1. oktobra 1932 do 1. oktobra 1933 v obliki potrdil deloma vrne za leta 1934 do 1938 na vse državne davke in carine razen dohodnine. Podjetniki bodo s tem darili prejeli darilo okoli 1500 milijonov mark (12 milijard Din). Sigurno je pri tem, da bodo po teh olajšavah zaslužili podjetniki okoli 2.2 milijardi mark, ni pa sigurno, koliko delavcev bo dobilo zaposlitev in da bi se zaradi tega razvilo gospodarsko živ-

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Ijenje, ki danes še nima pogojev za dvig.

Povsem neverjetno je tudi, da bi davčna potrdila utegnili povečati kredit, ker, čeprav bo državna banka sprejela nekaj teh potrdil kot podlago za kredite, bo le manjši znesek, dočim v splošnem prometu to sredstvo ne pride do kreditne veljave. Ta manipulacija je torej nevarna in grozi omajati kredit v državi in zunaj nje. Že sedanjí proračun je namreč pasiven, pa hoče vlada še iz tega podariti podjetnikom 2.2 milijardi mark.

Finančna politika nemške vlade je navadna spekulacija, o kateri lahko rečemo, da ni ne zakonita in nihče ne more vedeti, kakšne posledice bo imela v gospodarstvu in na trgu.

Kancler Papen namerava svoj program izvesti z diktaturo, če mu pojde po sreči. Tako grozi.

Za delavstvo, za svobodne strokovne organizacije in socialno demokracijo pomeni ta provokatorični program socialne reakcije samo poziv: »Najostrejša borba!« Bolj črne reakcije še ni bilo, zato je tudi boj delavstva nujen in odločilnega pomena.

Minister dr. Kramer je govoril.

Dne 20. t. m. je v ljubljanski Kazini govoril minister dr. Kramer svojim strankinim zaupnikom o aktualnih vprašanjih državne politike.

Govoril je o sodelovanju za gospodarski, socialni in kulturni napredek vsega našega naroda, o nalogah parlamenta in vlade, ki so ogromne, o novih davščinah, o položaju kmeta, o sanaciji gospodarskih razmer, proti inflaciji, ki bi povedla gospodarstvo v propast, o glavnih točkah državne finančne politike, o vprašanju šolnine, o položaju vožnji za vpokoje, o stanovanjskem vprašanju, o avtonomiji, o osnovi vladnega dela, o prvih znakih svetovne gospodarske obnove.

Gospod minister je torej govoril o vsem, kar spada na politični shod.

V ostalem je govornik ukrepe vlade in parlamenta pojasnjeval in opravičeval ter poudarjal načela šestege januarja. Posebnih problemov ali konkretnih načrtov gospod minister na tem shodu ni razvil.

All si že dobil novega naročnika za „Delavsko politiko“, smatraj to za svojo dolžnost!

Angelo Cerkvenik:

ROSA.

(Povest.)

— Pojdite, pojdite! Mar mislite, da mesto kaj pridobi s tisto kopico idiotov? Tistih deset univerzitetnih profesorjev, petnajst faliranih literatov, prismuknjenih slikarjev in prismojenih skladateljev in kiparjev... in oprostite, kmalu bi bil pozabil... tistih kikiriki-kritikov... vseh teh, ki mislijo, da so oni os, okrog katere se vrti ves tako zvani narod... zadovoljni bi morali biti, da pridete čim dalje od te ušive golazni...

— Ali štejete tudi Goetheja med takšno ušivo golazni?

— De mortuis nil nisi bene!*) In o Goetheju bi res ne vedel povedati nič slabega! Celo dolgočasen je, kakor se za klasike spodobi. Celo ekspresionistom — vsaj nekaterim — ni uspelo pokositi njegovega rekorda dolgočasnosti! Izraz svoje dobe, dolgočasne dobe, ki se je s

*) O mrtvih nič drugega razen tistega, kar je dobro.

Doma in po svetu.

Generacija pred zaprtimi vrati.

V »Jutru« je napisal nekdo člančič pod označko Fri., v katerem obkrojuje današnjo mladino, ki ni za nobeno rabo več. Kultura, umetnost, pozitivizem v splošnem je izginil. Mladina je torej postala po njegovem mnenju tujec v praktičnem življenju. Dogodki vojnih in povojnih let so mladini neumljivi; mladina je bila in je blizu vsem dogodkom, toda razumeti dogodkov ne more, zato se izgublja v neorijentiranosti in malenkostih, v zabavi, sportu, veseljačenju in fantastičnih iluzijah. — V besedah, ki jih priobčuje gorenji pisec, je nekaj resnice. Resnica je namreč v tem, da je mlada generacija bila pred zaprtimi vrati med vojno, da je vojno hujšakstvo ubilo zdravo mišljenje mladine in da je istotako ostala mladina po vojni pred zaprtimi vrati, to je, po vojna zakonodaja in socialne razmere so mladini onemogočile aktivno udejstvovanje na eni strani, na drugi strani pa isto mladino navajale k lahkomišljenemu zabavnemu življenju. Mladina je žilava, želi delati in se udejstvovati po svojih sposobnostih. To je nje naravni nagon. Če mora ostati pred zaprtimi vrati, če mora molčati, je sigurno, da mora propasti cela generacija. Skoro dvajset let živi novi rod v teh razmerah! Kako naj bodo razmere boljše kakor so? — Vse to čutimo tudi mi. Zato se trudimo, da rešimo, kar je mogoče. Zavedna delavska mladina ne počiva, ne miruje, ampak stori vse, kar ji je mogoče, da ohrani v mladini življenjski ogenj, iniciativnost in voljo za udejstvovanje. Čas je pa že kljub temu, da bi bilo konec dvajsetletnega ubijanja življenske sile človeškega rodu.

Kaj pravi minister dr. Kramer o šolnini. Pri splošnih redukcijah se je pojavilo vprašanje, kako vsaj v glavnem rešiti naše šolstvo. V Jugoslaviji je bila šolnina odpravljena. Tega privilegija takrat, ko smo ga imeli, nismo toliko cenili kakor čutimo sedaj breme nove šolnine. Najtežje pa je nameščencu, delavcu in malemu obrtniku, da se od njega zahteva, da plačuje celotno šolnino naenkrat. Spričo tega se je minister zavzemal, da bi se za privatne in javne nameščence in delavce ter sploh za vse one, ki so odvisni od svojega stalnega rednega zaslužka, določilo plačevanje novih šolskih taks v obrokih. — S tem se davek ne zniža. Da bi se olajšalo to breme, bi bilo treba bogatejše znatno bolj obdavčiti, one pa, ki imajo komaj eksistenčni minimum, oprostiti tega davka. »Sanacija« šolstva bi se dala tudi na ta način uspešno izvesti.

Poplave v Južni Srbiji. Iz Skoplja in Plevlje poročajo o velikih neurjih in deževju, ki so povzročila, da

je reka Sava prestopila bregove in povzročila veliko škodo. Ves stari del mesta Skoplja je pod vodo. Nad sto hiš se je podrla.

Mednarodno tajništvo učiteljske svobodne organizacije je imelo v Ženevi svojo sejo, na kateri je razpravljalo o krizi, o ogrožanju mladine v sedanji gospodarski bedi in o slabem socialnem položaju mlajšega učiteljstva. Seja se je odločno izrekla, da hoče sodelovati z mednarodno organiziranimi svobodnimi delavskimi strokovnimi organizacijami potom mednarodne strokovne zveze proti reakcijskim nameram, ki hočejo poslabševati šolski pouk in eksistenco učiteljstva. Sedanja doba pomeni nevarnost za mladino, ker se krčijo izdatki za šolstvo in preskrbo otrok. Pod krinko varčevanja se odpravlja zadostni in napredni pouk in preganjajo učitelji socialističnega in pacifiističnega mišljenja. Nato je seja odobrila gospodarski program socialistične internacionale. V vodstvo tajništva (odбора) so poslale svoje zastopnike Nemčija, Francija, Belgija, Avstrija, Nizozemska in druge. Jugoslavija ni udeležena.

Bivši španski kralj se naseli v Avstriji. Kupiti namerava Liechtensteinov grad pri dunajskem Mödlingu in se tam naseliti gospod Alfonz španski.

Hindenburg soglašal s Papenovim programom. Uradno se poroča, da je Hindenburg, ki je sprejel na svojem posestvu Neudeck kanclerja, notranjega in brambnega ministra, odobril program, ki ga je razvil kancler Papen v svojem ministrskem govoru.

Berlinski »Vorwärts« je bil zaradi ostre kritike Papenovega programa ustavljen za tri dni.

Fašistični morilci (pet), ki so bili obsojeni v Beuthenu na smrt, bodo najbrže pomiloščeni na zaporno kazen. Sodišče hoče baje iz političnih razlogov in ker se je zločin izvršil iz strasti, predlagati eventualno pomilostitev.

Kdo je stotnik Göring. Stotnik Göring je bil rojen 1893 na gorenjem Bavarskem. Leta 1912 je postal pešadijski poročnik. Leta 1918. je stopil iz vojske in je postal civilni zrakoplovni letalec ter študiral na monakovskem vseučilišču. Udeležil se je Hitlerjevega puča 1923. Potem je bežal v Innsbruck na Tirolsko in pozneje v Rim. Leta 1927. se je zopet naselil v Berlinu; od leta 1928. je fašistični poslanec.

Nemčija zahteva enakopravnost v oboroževanju. Nemčija je poslala francoski vladi posebno noto, s katero zahteva preosnovo svoje državne brambe. Minister državne brambe general Schleicher je izjavil poročevalcu italijanskega lista »Re-

sto del Carlino«, da Nemčija ne bo več sodelovala na mednarodnih razorožitvenih konferencah, če ji ostale države ne bodo priznale enakopravnosti. Ali naj se vse države razorožijo do te mere kakor se je morala razorožiti Nemčija, ali pa naj se Nemčiji dovoli, da se v tej meri oboroži kakor so druge države oborožene. Sicer bo Nemčija prisiljena izstopiti iz Društva narodov in si na lastno pest izgraditi svojo oboroženo silo. To zahtevo Nemčije podpira Italija in tudi Anglija ji dosti ne ugovarja.

Hindenburg je odlikoval Mussolinija. Nemški državni predsednik je odlikoval ob sklepu Goethejeve spominske obletnice z zlato svetinjo Mussolinija. Enako odlikovanje je prejel Herriot in še nekaj drugih osebnosti.

V Beuthenu na smrt obsojeni nacionalni socialisti bodo najbrže pomiloščeni na večletne ječe. Izjemno sodišče ima po vsej Nemčiji mnogo posla in je bilo že veliko komunistov in nacionalnih socialistov obsojenih radi političnih zločinov na težke zaporne kazni.

Izjemno sodišče naj bi bilo samo za levičarske organizacije. Po izjemni naredbi nemške državne vlade, ki določa za politične umore smrtno kazen, je sodišče v Beuthenu obsodilo 5 nacionalnih socialistov, ki so nekega delavca v njegovem stanovanju, pred očmi njegove družine, na grozovit način zaklali, na smrt. Radi tega je pa sedaj ves Hitlerjev tabor pokonci. V Beuthenu in Breslau so se vršile velike demonstracije nacionalnih socialistov, ki jih je policija le s težavo premagovala. Hitler je izdal manifest, v katerem v skrajno arogantnem tonu grozi državni vladi in izjavlja, da se šele sedaj začne boj na življenje in smrt. Hitlerjevci zahtevajo osvoboditev obsojenih in grozijo, da če jih ne izpuste, si bodo sami šli ponje v ječo in jih vzeli s seboj. Vlada sicer izjavlja, da bo znala varovati svojo avtoriteto, vendar je zelo v zadregi. Če obsojence pomilosti, se bo smatralo to za njeno slabost in umik pred nacionalisti; če pa vztraja na obsodbi, bi znalo to imeti težke posledice za notranji mir. Radi eventualne pomilostitve obsojenih se je cel akt odstopil justičnemu ministru, da ga prouči, kar pa bo mogoče radi obširnega materijala trajalo 10 do 14 dni. Gre za to, da se ugotovi, ali so obsojenci za časa svojega zločina že vedeli za novo naredbo proti političnim zločinom, ki je izšla tiste dni. Kakor je torej videti, bodo za pardoniranje nacionalnih socialistov vedno našli kako opravičilo. Nacionalni socialisti bi torej z izgovorom, da za omenjeno naredbo ne ve, smel svobodno ubijati svoje politične nasprotnike. Značilen je v tem pogledu drug podoben proces v Berlinu proti komunistu Schmidtkeju in nacionalnemu socialistu Bickelu. Komunist je bil obsojen na 10 let ječe, nacionalni socialist je bil pa oproščen.

V poljskem petrolejskem revirju je izbruhnila splošna delavska stavka.

Rudarska stavka v Belgiji. V okrožju Liüttich je prišlo do težkih izgredov stavkujočih, ki so napadli delavoljne Poljake. 2000 stavkujočih je napadlo policijo, ki je ščitila stavkokaze.

Na Angleškem imajo že tudi fašizem. Na Angleškem se pojavlja že dalje časa neko fašistično gibanje, ki izhaja iz športnikov in je predvsem naperjeno proti židom. Fašiste organizira bivši delavski poslanec Oswald Mossley, ki je bil izključen iz delavske stranke. Sedaj se nahaja

kočijo, k večjemu s kočijo, prevajala po megli, dežju in blatu.

— Prav malo spoštljivo govorite o velikanih svojega rodu!

— Velikanih? In mojega rodu? Ne vem in me tudi ne mika vedeti, kakšnega in čigavega rodu sem! In velikani naj bi bili, ker jim je srečno uspelo počekati toliko in toliko koristnega papirja za docela nekoristne namene. To so uši, stenice, to so paraziti najhujše vrste!

— Ne bom se prepirala z vami. Vem le, da mi je Ljubljana nepopisno draga. Govorite karkoli hočete: Ljubljana je središče naroda, čeprav malega naroda...

— Nehajte! Bog z narodom! Povejte mi samo, če greste z menoj ali ne!

Rosi je bilo prijetno, da je zopet uzrla človeka, edino yez, ki jo je spajala s prejšnjim življenjem. Neopisna, še nikdar občutena sladkost ji je polnila srce ob vsaki njegovi izgovorjeni besedi. Po nekem naravnem nagonu je zaslutila, da bi ji bilo zdaj, ko je okusila sladkost vsaj drobčka prejšnjega življenja, zelo žalostno in dolgočasno.

— Greste ali ne? Središče naro-

da je kmet! Kmet, zapomnite si, kmet in delavec!

— Grem, je rekla.

In sta šla.

Življenje ji je bilo lahko in prijetno, kakor še nikdar do tedaj. Pomagala mu je le šemtertja, ko je šlo za kakšno bolj komplicirano operacijo, drugače pa mu je vodila gospodinjstvo. Sanatorij je bil zgrajen ob tramvajski progi, ki se vzpenja po rebri strmega griča do znane božje poti. Dan za dnevom se je povzpela na vrh — tudi pozimi v najhujšem snegu in metežu. Pogled na Donavo, ki se vije med mesti in drobnimi vasicami, pogled na reko, ki poljublja toliko središč velikih in majhnih narodov, pogled na vodo, ki ji je vselej vzbujala spomine na tisto nepozabno noč, ko je prvič v beograjski Veneciji videla plesati čudovito deklico — Tanjo, ta pogled jo je opajal vedno znova z nepoznanimi užitki.

Dr. Springer je vselej, ko je gledal na široko ravan pod gričem, postal mehak, nežen in dober, kakor otrok.

Včasih ga kar ni mogla spoznati.

Nekdaj ji je dejal:

— Včasih čitam še danes Goetheja in poskušam jokati, kakor sem jokal nekdanj. Včasih mislim na tiste čase, ko sem imel še deklet in tedaj mi je čudno.

— Dekle ste imeli?

— Varala me je.

Glas mu je zazvenel trdo, železno, krhko.

— Ne govoriva o tem!

— Zakaj ne? Tudi to mi je včasih potrebno. Naj vam povem po pravici: Ko sem vas iskal, sem najprej mislil nase. Da mi bo včasih tako zelo potrebno povedati komu, kakó je bilo nekdanj. Mislim, da je vse že davno minilo, a s starostjo so se jeli bratiti spomini mladosti.

Potem ji je pripovedoval vsakdanjo zgodbo, ki so jo doživeli vsi, ki so kdaj res ljubili, ki so jo doživeli in preživeli. Nekaterim pa ni bilo in ni dano preživeti jo. Pri njih je preteklost večna sedanost, spomin na živo življenje.

Rosa je strmela v doktorja in ni svojim lastnim ušesom mogla verjeti. Starec je slonel ob kaminu, zrl skozi okno na široko ravan pod seboj, ter pripovedoval...

Mossley v Evropi in študira fašizem. Kot znani škric gradi svoj fašizem na sportnih organizacijah in pravi, da so predvsem potrebni dobri »boksarji« ter hoče svoje ljudi izvežbati v tej vrlini. Gospod Mossley pa je pozabil, da je delavska pest tudi brez vežbanja v boksanju jako sposobna za boksanje, kadar je potrebno. — Fašizem postaja sport za gospode »diletante sportnike«. S tem pa tudi izgublja vso resnost kot politično gibanje.

Sovjetska inteligenca prosteje diha. Poročila zadnjih mesecev, ki jih pošiljajo iz Moskve inozemski poročevalci svojim listom, vedo povedati, da se od sovjetske inteligence danes že več ne zahteva tako ortodoksno komunistično mišljenje in za držanje kakor še do pred kratkim. Profesorji na šolah danes niso več podvrženi diktatu svojih dijakov. Inženirji in tehniki uživajo gotovo privilegirano stališče. Pisatelji se smejo bolj svobodno izražati in se jim ni treba dosledno držati »generalne linije«, ki je bila prej zapovedana, in smejo tudi marsikaj kritizirati, kar si poprej nihče ni upal. Radikalna literarna združenja, ki so hotela proti novemu kurzu protestirati, so bila iz najvišjega mesta odločno zavrnjena. Knjige, ki so bile prejšnja leta prepovedane, se smejo zopet prodajati.

Armada kitajskih dobrovoljcev ogroža Mukden, glavno mesto novoustanovljene mandžurske republike. Zavzela je mesto Taonon in prodira proti Mukdenu. Japonci drže mesto Wandlin še zasedeno.

Tokan Jaroslav, šef Borze dela:

Nekaj o brezposelnih!

Skoraj neopaženo v sredini mesta stoji poslopje, kjer imajo svoj sedež vse delavske strokovne organizacije, a tudi svoje uradne prostore tukajšnja »Borza dela«, t. j. hiša »Delavske zbornice«. Skromno je poslopje, ker skromni so tudi oni, v čijih namen isto služi. Topli solnčni žarki nam blagoslovljajo letine, živilski trg ter bogato založene trgovine z raznimi blagari tega sveta nam nudijo vsega, a kljub tej izobilici vlada v nešteti družinskih bedah in pomanjkanju. Svetovni val težke gospodarske krize je povzročil med delavstvom nepojmljive socialne katastrofe, kajti neizprosne redukcije so vrle njih stotine iz tovarn ter ostalih podjetij, kjer v obupu, mnogi brez strehe, sredstev, brez dela in jela preživljajo črne dneve današnjega časa. Vse te žrtve neurejenih razmer čakajo dnevno pred vrati Borze dela, da jim ista nakloni po možnosti delo, odnosno da jim odobri skromno podporo. Tu se zbirajo družinski očetje, matere z lačnimi otroci ter mladi fantje in dekleta. Iz njih izmučenih in tožnih obrazov čitaj se skrb, ki jih tare; ker mnogi od njih ne vedo niti, kaj bodo jedli, niti kaj bodo spali. Tu slišiš obupavajuča vprašanja »kaj bo, kaj bo?« Nahačamo se v času visoke sezone, a imamo na cesti skoraj dve tretjini sezonskih delavcev in težakov, da ne govorimo o ostalih industrijskih delavcih. Gotovo niso mislili oni številni industrijski delavci, ki so pregarali v tovarni svojih trideset in še več let trdega dela ob skromnem zaslužku, da bodo morali po toliko letih vestnega in poštenega dela stradati z njihovimi družinami vred ter primorani, se oprijeti skoraj beraške palice, da si ohranijo golo življenje takorekoč od miloščine. Pri vsej tej bedi se človeku jeziijo lasje, posebno pa, ko vidi pred sabo kopico izpitih otroških obrazov, ki komaj osem let stari že poprašujejo za delom. Tudi ti mladoletniki občutijo za njih nepojmljivo besedo kriza. Mesto v materino zavetje, se obračajo oni v zavetje Borzi dela, ker mati nimajo šibkim telescem ne more nuditi vsaj kosčka trdega kruha. Poleg vseh teh imamo legije rudarjev repatriirancev, kateri so odšli pred leti s trebuhom za kruhom v tujino v dobri veri, da jim bo tujina nudila zaslužek. Nudila jim ga je, ali vsled svetovne gospodarske krize so se morali vrniti v domovino, kjer se nimajo kam zateči ter z njihovimi družinami romajo iz kraja v kraj za delom in zaslužkom. Borza dela izplačuje enkrat v tednu brezposelnim delavcem brezposelne podpore.

Niso to podpore kot take, ali miloščina, temveč kupljena pravica vsakega poedince, kakaj podporo dobi le oni, ki je bil za svoje prispevke zavarovan pri OUZD, ki je delal, ko je imel prilike in ni brezposeln po poklicu. Podpora se takim nudi največ od dveh do šest tednov, in sicer dnevno po 10 Din ter za vsakega poedinega družinskega člana 3 Din družinske doklade do maksimalnega zneska 168 dinarjev. Po tem času je svoje dajatve izčrpal pri Borzi dela in od nje nima nič več pričakovati. S tem je seveda prepuščen sam sebi, kajti prepotrebne »zavarovanja« zoper brezposelnost ni, niti ni za ostarele delavce »starostnega zavarovanja«. Težko je vsem tem ustreči, a še težje njihovim prošnjam odreči, kadar so res v potrebi in stiski, kajti Borza dela nima niti milijonov niti polnih skladišč, a izgledov za zaposlitev zaenkrat ni nobenih.

Vprašanje brezposelnosti je eno najbolj perečih vprašanj današnje dobe. Nahačamo se tik pred pragom jeseni ter moramo hude zime, katera bo po vseh izgledih pripomogla še do večjega števila brezposelnih. Ni več časa, teorizirati to težko socialno vprašanje, temveč je tu treba intenzivnega uspešnega dela in nujne od pomoči. Naj ne bo med nami takih, ki izrabljajo današnjo zmedo, ki kriče zato, da bi jim šla pšenica v klasje z mislijo, da je najlažje in najbolje molčati, brigati se za nikogar, če sem sam — s! Opravičeni so obupni klici prizadetega delavstva »zainteresirajte se merodajni činitelji« in javnost za nas in priskočite nam še pravočasno na pomoč!

Dr. Avg. Reisman:

Delovno pravo v novem obrtnem zakonu.

(Iz predavanja o novem obrtnem zakonu v Strokovni komisiji v Mariboru.)

(Nadaljevanje.)

Bolezen uslužbenca v službodavčevi hišni skupnosti.

Uslužbenec, ki živi s službodavcem v hišni skupnosti, imajo v času bolezni nekoliko večje zahteve. Službodavec bi moral namreč dati ob bolezn, ki je niso povzročil namerno, niti s hudo nemarnostjo, poleg denarne plače še tudi potrebno hrano, zdravniško zdravljenje in potrebna zdravila skozi 14 dni, če so bili v službi že 14 dni, a največ 4 tedne, če je trajala služba že pol leta. Sicer je vseeno, če je uslužbenec obolev v domači delodajalca, ali zunaj njegovega doma.

Prehrana in zdravljenje pa se lahko daje tudi v bolnici ali s privolenjem uslužbenca pri drugih ljudeh. Če pa je radi značaja bolezni potrebno, lahko zahteva uslužbenec zdravljenje v bolnici.

Uslužbenec ne more zahtevati mezde in potrebne oskrbe v bolnici, če je bil najet samo za čas neke prehodne potrebe in še to službeno razmerje ni trajalo mesec dni. Tak primer je podan n. pr. tedaj, če je delavec sprejet za toliko časa, da se bo vrnil drug bolan delavec v službo in podobno. Če pa je bil tak začasno najet delavec na to preko enega meseca v službi, ima tudi on vse pravice do zdravljenja in oskrbe, ako zbolí.

Delodajalec si lahko od denarne plače odtegne gotove izdatke za zdravniško zdravljenje in za nabavo potrebnih zdravil, kakor tudi stroške za nego v bolnici ali pri drugih ljudeh za uslužbenca, ki živi v njegovi skupnosti. Pa tudi ta uslužbenec ima pravico, da prejema poleg plače še tudi hraninarino, ki mu gre pri uradu za zavarovanje

delavcev. Če pa je uslužbenec v gospodarstveni skupnosti zavarovan pri OUZD, ga mora seve predvsem ta zdraviti in v tem slučaju odpade obveznost službodavca.

Odpoved službe v bolezni.

Delodajalec mora sicer uslužbencu vsikdar do konca gornjih rokov plačevati mezd v slučaju bolezni, ne glede na njegovo zadržko. Lahko pa vseeno službo odpove v tem času. Obveznosti, ki obremenjujejo službodavca vsled bolezni, ne glede na zadržko, prenehajo, če prestane službeno razmerje s potekom časa, za katerega je bilo sklenjeno, ali radi prejšnje odpovedi, ali iz tehničnih razlogov, ki upravičujejo takojšnji odpust. Ako ni razloga za takojšnji odpust, sicer gospodar uslužbencu, ki je v njegovi hišni skupnosti in služi že pol leta, lahko službo 14-dnevno odpove, a plačevati mu mora kljub temu vso mezd in mu še dajati potrebno hrano, zdravniško zdravljenje in potrebna zdravila skozi 4 tedne. Po preteku teh 4 tednov neha potem tudi službeno razmerje, ako ni bila dogovorjena daljša odpovedna doba in je torej službodajalec odpovedal službo 14-dnevno ali 4-tedensko. Če pa je bil dogovorjen 6-tedenski odpovedni rok, potem traja služba še naprej najmanj 2 tedna po 4-tedenski bolezni.

Napačen je torej zelo razširjen nazor, da se med boleznijo ne more službe odpovedati. Služba se sme odpovedati, a s tem se službodajalec ne more otresti svojih obveznosti, ki mu jih zakon nalaga napram uslužbencu za slučaj bolezni ali nezgode, oziroma zadržka v podjetju.

Maribor.

Ukinite nedeljski pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah. Novi obrtni zakon predvideva, da morajo mojstri pošiljati svoje učence v obrtno-nadaljevalno šolo med delovnim časom. V nekaterih mestih kakor n. pr. v Ljubljani se je pouk vršil že doslej med tednom. Le v Mariboru se vkljub številnim protestom, da se naj tudi vajencem vsaj ob nedeljah in praznikih nudi nekaj prostega časa, doslej še ni ukinil nedeljski pouk. Tako mojstri kakor tudi vodstvo obrtno-nadaljevalne šole bi se morali zavedati, da baš vajenci, ki morajo že v zgodnji mladosti garati v tovarnah in delavnicah, in to vsak dan čez delovni čas, potrebujejo tembolj nekaj oddiha. — Po celem svetu se v zadnjem času razpravlja o skrajšanju delovnega časa ter so to uvideli že celo najtrdovratnejši zagovorniki kapitalizma, da bi to bil še najboljši izhod iz vsesplošne gospodarske krize, na katerih posledicah največ trpi baš delovno ljudstvo. Mariborski mojstri in ostali merodajni krogi pa vkljub temu še naprej protizakonito kratijo vajencem nedeljski počitek. Te dni je bil izdan poziv za vpisovanje vajencev v obrtno šolo, ni pa še bilo objavljeno, kedaj se bo vršil pouk. — Pozivljamo obrtno oziroma prosvetno oblast, da nemudoma odredi, da se mora pouk v obrtnih šolah vršiti v smislu določil obrtnega zakona le med delovnim časom, torej med tednom.

Na seji mariborskega občinskega sveta, ki se je vršila minuli četrtek, je mestni načelnik med drugim poročal tudi, da je pristojno ministrstvo odklonilo predlog mestne občine, da bi se Maribor uvrstil v I. druginjski razred. Poročilo o poteku se je bomo objavili prihodnjic.

Zborovanje mariborskih trgovcev. V soboto, dne 27. t. m., se je vršilo v dvorani hotela »Orel« zborovanje mariborskih trgovcev, ki so zavzeli stališče k raznim vprašanjem, ki se tičejo trgovskega stanu. Obravnavali so vprašanje obligatoričnega bolniškega in starostnega zavarovanja, dalje o postavitvi oziroma renoviranju Novakove hiše, ki naj bi služila za dom obubožanim trgovcem. Končno so zborovalci sklepali tudi o predlogu, da naj bi se osnoval fond za podpiranje brezposelnih trgovskih pomočnikov, v katerega bi naj en del prispevali uslužbenci, drugi del pa delodajalci. Da je predlog bil odklonjen, ima precejšnjo zaslugo nek znan mariborski rodoljub, ki se je silno upiral temu, da bi morali prispevati v ta fond tudi delodajalci, ki so baje finančno že popolnoma izčrpani. Pač pa je ta dobri rodoljub priporočal nameščencem, da naj sami podpirajo svoje brezposelne tovari-

Jože Berdajs.

Skrb za avstrijsko mladino, ki je zaposlena v pridobitnih poklicih

Iz brošure, ki jo je izdal pod naslovom »Jugendfreude — Jugenderholung« (Veseli mladine — nje oddih) ravnatelj urada za vajeniško skrbstvo pri zveznem ministrstvu za socialno upravo na Dunaju, gospod Avgust Marianek, posnemamo naslednje:

Vojne posledice, pomanjkanje in beda je kumovala ob zibelki akcije za vajeniško skrbstvo v Avstriji. Tisoče vajencev je bilo med vojno zaradi nepopisne bede prisiljenih, da so opustili svoj poklic ter vstopili v municijske tovarne kot mladoletni pomožni delavci. Prepoved nočnega dela za ženske in mladoletne delavce je bila ukinjena. V dobi, ko naj bi se organizem šele docela razvijal, so morali mladi ljudje nadomeščati pri prekomerno dolgem in težkem delu polnovredne delovne moči. Zato se ni čuditi, če je umrljivost teh mladih delavcev narasla in se je tuberkuloza med njimi tako razširila, da so merodajni činitelji uvideli potrebo protiakcije. Zato so jeli ustanavljati tudi za te mladoletnike počitniške domove.

Pred 12 leti se je peljalo prvih 600 vajencev na oddih. Od tedaj je število mladostnih, ki iščejo v domovih akcije za vajeniško skrbstvo oddiha in okrepitve svojega zdravja, mogočno naraslo. Štiri tedne oddiha v svežem zraku ob dobri prehrani okrepilo telo za več let. Mnogi, ki so vzemali napram akciji izpočetka skeptično stališče, so postali prijatelji tega pokreta. Tudi modri podjetnik že ve danes, da je lahko sigen, da se bo dvignilo veselje do dela in življenska moč mladostnih delavcev, če jim privošči vsako leto oddih. Spomenica, ki jo je izdal leta 1929 državni urad za narodno zdravje, pravi: Izdatki za našo mladino, pa naj bodo še tako veliki, se vedno poplačajo, ne samo s tem, da mladini ohranimo življenje, temveč tudi s tem, da ji zasigurno in zvišamo delovno moč za ono dobo, ko si začne ta mladina služiti sama kruh.

V upravnem oziru je treba poudariti, da vrše poleg oskrbnikov in uslužbencev, ki niso izšli iz počitniških domov, zlasti uspešno delo sotrudniki bivših oskrbovancev, ki so se nahajali že leta 1918 v počitniških domovih. Izkušnja je pokazala, da dosežajo največje uspehe v domovih oni uslužbenci, ki so prebivali kot vajenci ali vajenke sami v počitniških domovih. Poizkus, da bi se nastavliali starejši nadzorovalni organi, se doslej ni obnesel, ker se starejše osebe ne morejo prilagoditi miselnosti in čuvstvom mladine.

Glede financiranja akcije bi bilo omeniti, da so bile merodajne v prvih povojnih letih predvsem brezplačne pošiljke živil iz Amerike, Švedske in Norveške, da so pa prispevale že takrat tudi bolniške blagajne in oskrbovanci sami primerne zneske k stroškom. Sorazmerno s tem, da so postajale inozemske pošiljke vedno redkeje in so končno popolnoma usahnile, so zvišali svojo subvencijo dunajska mestna občina, dunajski šolski svet za nadaljevanje šole in delavske zbornice, tako da prispevata od tedaj dunajska mestna občina in dunajski šolski svet za nadaljevalne šole po 50.000 šilingov, delavska zbornica pa po 25.000 šilingov. Bolniške blagajne so plačevale na dan sledeče prispevke za posameznega oskrbovanca: Leta 1918 po K 2.—, od 1. septembra 1920 po K 20.—, od 1. avgusta 1922 po K 2500.—, od 1. januarja 1923 po K 8000.—, od 1. septembra 1924 po K 21.000.—, potem pa od 1. oktobra 1928 po šilingov 2.50 in od 1. januarja 1930 dalje po šilingov 2.70.

Vajeniški prispevek, ki je znašal leta 1919 K 3.—, leta 1921 K 300.—, se je zvišal leta 1922 na K 3000.—. Sedaj pa je določen že več let povprečno na 60 grošev na dan.

(Konec prihodnjic.)

Jesenice.

Na Jesenicah spet poslabšanje? Kranjska industrijska družba na Jesenicah, ki je postala znana zlasti po velikem izprtu v marcu letošnjega leta, ko je izprla vse svoje delavstvo, začena spet z omejevanjem obrata, dasi ga pravzaprav še ni niti spravila v popolni tek. 180 delavcev je že skoro 6 mesecev na cesti, nadur in akordnih del še ni, ponekod je še šesturni obrat, pa so spet ustavili eno martinovo peč na Savi in reducirali 26 delavcev. 9 delavcev so sprejeli na Javornik, ali 26 jih je popolnoma na cesti. V nekaterih obratih se dela spet po šest ur, zlasti v martinari, kjer bo vse delavstvo zaradi omenjene peči prizadeto. Grozi se, da bo obstala tudi tovarna elektrod na Dobravi, ki je imela zdaj sovjetska naročila, in bi bilo tam spet preko 300 delavcev brez dela. Ali kljub vsemu temu in poleg vsega tega, pa gradi tovarna spet nov oddelek na Javorniku, in sicer valjarno za pločevino, ki bo stala menda 7 milijonov Din. Sicer pravijo, da bo, ko bo izgotovljena, to blagoslov za delavstvo in bo potem precej več delavstva zaposlenega, hudobni ljudje pa nasprotno trdijo, da so vse te omejitve izvršene ravno zaradi tega, da tovarna lahko prihrani izdatke za ta novi oddelek. Lani menda 80 milijonov novih investicij; uspeh: izprte vseh, omejitve obratov na celi črti, 180 brezposelnih. Letos nov oddelek: uspeh bomo pa videli. Ali vse naj bo kovinarjem v resen in neodoljiv memento: vsi v organizacijo, vsi v SMRJ.

Vodovod na Jesenicah funkcionira bolj slabo. Zадnja občinska uprava je zgradila ta vodovod, vendar morajo Jesenčani, ki jih okrog in okrog obdajajo gore in planine

Šola se zopet pričinja!

Lani je že mnogo staršev kupilo

šolske knjige pri nas!

Vabimo Vas, da nakupite vse šolske stvari s knjigami vred tudi letos v naši trgovini Ljudske tiskarne na

Slomškovem trgu št. 6

z nešteti izvirni in studenci, ob količkah večji vročini in suši trpeti pomanjkanje vode. Videti je torej, da je ta vodovod še nezadosten ter njega kapaciteta ne zadošča porabi vode na Jesenicah. Zatorej ga bo treba razširiti in izpopolniti. Tudi letos je bilo tako. Ob najhujši vročini ni bilo vode in je v mnogih hišah od desetih dopoldne pa skoro do devetih zvečer sploh ni bilo, niti za kuhinjske, niti za pitje, kaj šele za pranje, za kopanje in za škropljenje vrtoy! Zgodilo se je, da so vodovod zaprli ter niso nikomur povedali, da vode ne bo, tako da si cele rodbine niso mogle skuhati kosila ali večerje. Dalje še nekaj. Doslej je bil uveden v večini hiš na Jesenicah pavšal za vodo, in sicer 3 Din na mesec in osebo. Zdaj so pa upeljali povsod števec in videli homo, kako se bodo obnesli. Doslej se pa opazja sledeče: Kadar n. pr. toči v hiši vodo eden, je ne more drugi. Torej, odsej se ne more točiti vode v hiši na dveh pipah naenkrat. Sicer je to morda v zvezi s sušo, vendar je to navadno tedaj, kadar voda sicer teče. Kaj to pomeni, ni še znano: morda blagoslov števecy? Tudi ob montiranju števecy so zapirali vodo, ne da bi se to komu naznanilo ali koga opozorilo, da naj si natoči vode. To je malomarnost oz. brezvestnost s strani onih, ki bi to morali storiti. Predvsem pa, kakor že rečeno, bo treba zajeti nove izvire, da bo vodovod lahko nemoteno funkcioniral.

Pevski zbor trboveljskih otrok obišče predvidoma tudi Jesenice in to v nedeljo, dne 2. oktobra. Voda tega zbora, učitelj g. Suligoj, je nedavno obiskal Jesenice in stopil v stik z merodajnimi faktorji, zlasti z upravo obeh šol in pa s tukajšnjo podružnico Svobode, ki so vsi izrekli pripravljenost za podporo tega znanega in zelo dobrega pevskega zbora. Koncert bi se vršil

v nedeljo dopoldne v dvorani delavskega združnega kluba »Radio«. Prejšnji dan bi bil koncert v Kranju.

Nesreča na Možaklju. V petek, dne 26. avg. t. l., popoldne, je šel tukajšnji 22-letni akademik Stanko Narad, sin železniškega uradnika, s tovarišem v strmo planino Možakljo, menda z namenom, da bi treniral za vzpon preko Severne triglavske stene. Ko sta lezla na to planino, ki se dviga nad Jesenicami, je tovariš naenkrat začel pretresljivo klic, in ko se je obrnil, je videl zleteti prijatelja 150 metrov globoko. V globelji nad elektrarniškim vodom KID ga je našel mrtvega, in končno so ugotovili, da si je mladenič poleg drugih groznih poškodb pri padcu zlomil hrbtenico. Pogreb tega jurista, ki se je pravkar vrnil od vojakov, je bil v nedeljo popoldne. Planina Možaklja je sicer zelo strma, vendar že dolgo ni zahtevala smrtnih žrtev.

Rezultat zasliševanja »treffe stopnje« ameriške policije.

Nekega mladega Newyorčana je policija pri zasliševanju tako zdelala, da je umrl. V procesu, ki je radi tega uveden proti 5 policistom, je sodni zdravnik dr. Otto Schultz poročal o rezultatu preiskave trupla umorjenega, ki je pokazala tele poškodbe: zdrobljeno Adamovo jabolko; razne težke poškodbe na desni strani glave, pod očmi in na ustih, povzročene z udarci s kolom; rane na bradi, povzročene s pestmi, pri čemer je bilo tudi več zob izbitih; rane in podplutbe po vsem hrbtu. Razen tega so bila kolena, piščali in bedra kakor tudi podplati umorjenega vse čez pokriti z ranami. Vse to niso storili mogoče organi moskovske črke, ampak varnostni organi države, ki se ponaša, da je najbolj civilizirana na svetu.

Razno.

Sedaj še Ecuador. Večnim revolucijam v raznih državah južne Amerike se je sedaj pridružila še revolucija v državi Ecuador. Glavno mesto Quito, ki so ga vstaji že enkrat zasedli, so vladne čete zopet osvobodile, pri čemur je bilo več sto mrtvih. Vstaji so se zunaj mesta zopet zbrali in drže zaseden vodovod in električno centralo tako, da je mesto brez vode in brez luči. Vlada je priporočila inozemcem, da mesto zapuste. Pri zadnjih bojih se je vlada posluževala zračnih bombnih metalcov. Ena bomba je padla na gledališče ravno med predstavo in je bilo veliko gledalcev ubitih. Vstaji so iz neke norišnice osvobodili umobolne in jih oborožili. Zadnja poročila se glase, da je med vlado in vstaji prišlo do začasnega premirja. Skupne žrtve vstaje znašajo 5000 mrtvih.

Ekskralju ne gre slabo, čeprav je brezposeln. Pregarji španski kralj Alfonso XIII. si preganja dolg čas s potovanji križem po Evropi. Te dni se mudi na Dunaju, kjer vsak večer obiskuje operetna gledališča. Z Dunaja se namerava odpeljati v Budimpešto, kjer mu ogrski monarhisti pripravljajo svečan sprejem.

Petrolejska pogodba med sovjeti in Francosko. Francija je dosedaj jemala od sovjetoj samo bencin, sedaj se je pa med obema državama sklenila tudi pogodba za dobavo petroleja in nafte, za povprečno pol milijona ton letno, kar bo sovjetoj omogočilo, da dobe inozemske devize, ne da bi bili zato primorani jemati v zameno inozemsko blago. S tem kajpada ni zadovoljen svetovni petrolejski koncern »Royal Dutch Shell«, ki ga vodi znani sir Deterding, najhujši sovražnik sovjetoj. Njegov koncern preživlja točasno hudo krizo in njegove akcije so padle za 20 odstotkov in kljub svoji močnatosti se mu ne posreči spraviti tudi ruski petrolej pod svoj vpliv, dasi že na skrivaj išče stikov z Rusi.

Zanimiv proces v Mainzu. Državno tožilstvo v Mainzu je vložilo tožbo proti ločeni ženi Mariji Einsmann in njeni prijateljici, ločeni ženi Müller, s katero sta že od svetovne vojne živeli v skupnem gospodinjstvu in veljali pred svetom kot poročena mož in žena. Marija Einsmann, stara danes 46 let, se je že pred desetletji ločila od moža, ki ga je poročila na prigrizanje svoje družine, dasiravno ni čutila k njemu nikakega nagnjenja. Med vojno je

delala v neki municijiski tovarni. Tam se je seznanila z Müllerjevo, ki se je tudi menda iz istih vzrokov ločila od moža. Obe sta se preselili v Mainz, kjer je Einsmannova z dokumenti moža Müllerjeve živela z njo kot njen zakoniti mož. Müllerjeva je gospodinjila, njena prijateljica, oziroma njen »pseudo-mož«, pa je hodila na delo. Služila je kot nočni čuvaj v nekem »Zavodu za straženje in zaklepanje«, delala je nekaj časa pri gradbenih podjetjih, nazadnje je pa bila nastavljena kot nočni čuvaj v tovarni »Erdal«. Obe ženski bi lahko živeli do konca svojih dni skromno in zadovoljno, če bi se javnost in postava toliko ne vmešavali v privatno življenje ljudi. Einsmannova si je nekoč pri gradbenih delih zmečkala prst in je bila dalje časa v bolnici, vendar se ji je takrat posrečilo zakriti svoj pravi spol in naravo. Letos pa je bila klicana k invalidskemu nadpregledu in tu so šele ugotovili, da je ta možki pravzaprav ženska. Obe ženski sta bili sedaj obtoženi varanja oblasti in zlorabe tujih dokumentov. Zagovornik je predložil strokovnjaško mnenje berlinskega seksualnega psihologa dr. Abrahama, ki pravi, da Einsmannova kot izrazita transvestitka (človek, katerega narava ima vse značaje nasprotnega spola) ni odgovorna za svoj postopek. Vendar je sodišče obsodilo Einsmannovo na en mesec, Müllerjevo pa na štiri tedne zapore. Se bo li tej ženski v bodoče mogoče gibati v svoji okolici, kjer je desetletje veljala za moža in nima prav nič ženskega na sebi, zopet v ženskem krilu, neglede na uničeno eksistenco? Take slučaje, ki jih diktira višja naravna sila, bi morala tudi zakonodaja vpoštevati. Svočas je vse svetovno časopisje na široko pisalo o angleškem polkovniku Barkerju, ki se je prelevil v žensko, in je sedaj kljub naporom, da bi pošteno živela z delom svojih rok kot mehanik in ključavničar, povsod preganjena in zasmehovana. Res, svet je čuden zverinjak.

Sport.

Delavski kolesarji iz Maribora. Pobrezja in Studencev, pozor! Vse gorinavedene podružnice delavskega kolesarskega društva naj se zberejo v soboto, dne 3. t. m., v društvenem lokalu »Zlati konj«, odkoder bo ob pol 17. uri odvoz na glavni kolodvor k sprejemu gostov, ki se bodo udeležili proslave 40 letnega obstoja delavskega pevskega društva »Froh-sinn«. — V nedeljo, dne 4. t. m., zbirališče istotako v društvenem lokalu, ob 14. uri pa odvoz k Anderlu v Radvanje.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Tivar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočajo nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE.	Din 190.—, 240.— do 750.—;
ZA DEČKE:	Din 200.— do 330.—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210.— do 270.—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130.— do 150.—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET.	Din 110.— do 270.—;
RAGLAN:	Din 320.— do 650.—;
HLAČE:	Din 90.— do 180.—.

Vrsta
Ték. štey.
Prodajna
cena 50
Pazite
na gorinjo ceno

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2

in Veletgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bodejte uverili o resničnosti naših navedb,
Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!
Pazite na zaščitni znak in tovarniško ceno!

Pazite se pred ponaredbami!

Pristopajte k zadrugi

„Delavski dom“

r. z. z o. z. v Mariboru

Pristopnina znaša 5 Din, delež 125 Din. Vsak delavec, delavka naj smatra za svojo dolžnost da bo član te delavske zadruge.

Šolske torbice

in nahrbtnike, denarnice za kovan denar nudi v veliki izbiri samo

I. KRAVOS

Aleksandrova cesta 13

Kupujte svoje potrebščine pri naših inseren-tih.

Nalagajte svoje prihranke

v štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Rotovski trg štey. 6.

ZA ŠOLO:

nahrbtniki, kom. od Din 12.— navzgor.
kožne mape, kom. od Din 40.— navzgor.
aktovke, kom. od Din 48.— navzgor.
šolske tablice, kom. od Din 4.— navzgor.
škafle, od Din 2-50 navzgor.
čevljički, od Din 26.— navzgor.
nogavice, od Din 3-50 navzgor
razen tega vse druge potrebščine najceneje pri

EKSPORTNA HIŠA „LUNA“
Maribor, Aleksandrova cesta 19